

Bálint Andrea • Oroszlán Anikó
Pethőné Nagy Csilla • Szakács Emília

IRODALOM

*Emelt szintű érettségire
készülőknek*

12

2024-től

érvényes
követelmények

MOZAIK

Bálint Andrea • Oroszlán Anikó
Pethőné Nagy Csilla • Szakács Emília

IRODALOM

*Emelt szintű érettségire
készülőknek*

12

Mozaik Kiadó, Szeged 2025

Önnyvet írta: **Bálint Andrea** • mesterpedagógus, szakvezető tanár

Dr. Oroszlán Anikó • középiskolai tanár

Pethőné Nagy Csilla • érdemes tankönyvíró, mesterpedagógus, szakvezető tanár

Szakács Emília • mesterpedagógus, irodalomterapeuta

Lektorálta: **Gémesi Ildikó** • mesterpedagógus, szaktanácsadó, mentortanár

Zeman Csaba • középiskolai tanár

szerkesztő: **Matyelka Tímea**

Borítóterv: **Szöke András**

Tipográfia: **Reményfy Tamás**

lyelvi lektor: **Kúti Gergő, Váló Judit**

Fotók: Alamy, Balatoni Múzeum (Keszthely), Bóbita Bábszínház (Pécs), Csiky Gergely Színház (Kaposvár), Hungart, Katona József Színház, Kecskemétfilm Kft., Kieselbach Galéria, Kolibri Gyermek- és Ifjúsági Színház (Budapest), Magyar Rajzfilm Kft., Megafilm, Miskolci Nemzeti Színház, Mozinet, Nemzeti Archivum, Nemzeti Filmintézet, Örkény István Színház, Pécsi Harmadik Színház, Pécsi Nemzeti Színház, Petőfi Irodalmi Múzeum, Pintér Béla és Társulata, shutterstock.com, Szegedi Nemzeti Színház, Szépművészeti Múzeum – Magyar Nemzeti Galéria, Thúry György Múzeum (Nagykanizsa), Vörösmarty Színház (Székesfehérvár), Wikipédia

Külön köszönetünket fejezzük ki az alábbi személyeknek és intézményeknek a kötet elkészítéséhez nyújtott segítségükért: Baka Istvánné, Balatoni Múzeum (Keszthely), Bertók Attila, Bóbita Bábszínház (Pécs), Bozó Szabolcs, Centrál Kiadó, Csiky Gergely Színház (Kaposvár), Csorba Eszter, Csorba Noémi, Csorba Zsófia, Csordás Dániel, DeepInsight ügynökség, Erdős Virág, Gadányi György, Grecsó Krisztián, Gulyás Buda, Huszti Valéria, Juhász dr. Kilián Katalin, Katona József Színház, Kecskemétfilm Kft., Kemény Gabriella, Kemény István, Kieselbach Tamás, Kiss Georgina, Kolibri Gyermek- és Ifjúsági Színház (Budapest), Miskolci Nemzeti Színház, Mozinet, Nágel Kornél, Nyári Flóra, Orbán János Dénes, Örkény István Színház, Parti Nagy Lajos, Pécsi Harmadik Színház, Pécsi Nemzeti Színház, Petri Anna, Petri Lukács Ádám, Pintér Béla és Társulata, Romhányi Ágnes, Scholz László, Szegedi Nemzeti Színház, Tamás Ferenc, Thúry György Múzeum (Nagykanizsa), Várad Szabolcs, Vörös István, Vörösmarty Színház (Székesfehérvár), Závada Péter

A kötet hátsó borítójának belsején egyedi kód található, melyet a **www.mozaweb.hu** oldalon aktiválhatsz. Az aktiválás hozzáférést biztosít a kiadvány elektronikus változatához a honlapon található feltételekkel.

Minden jog fenntartva, beleértve a sokszorosítás, a mű bővített, illetve rövidített változata kiadásának jogát is. A kiadó írásbeli hozzájárulása nélkül sem a teljes mű, sem annak része semmilyen formában nem sokszorosítható.

ISBN **978 963 670 014 0**

Copyright **Mozaik Kiadó – Szeged, 2025**

Kedves felhasználó tanuló és pedagógusok!

Két kötetből álló, emelt szintű érettségire felkészítő tanulási segédletünk második darabja **első sorban** (de nem kizárólagosan) a **11–12.-es tananyag újrendezésére épül**. Komplex funkciókat lát el: (tan)könyv, munkafüzet és egyben szöveggyűjtemény. **Felépítése** meghatározóan **illeszkedik az első kötetéhez**.

A művelődéstörténeti korszakok közül a romantika és a történeti realizmus, illetve a modernség szakaszainak áttekintését kínálja, kiegészítve az intertextualitás kérdéskörével.

A kötet a műnemek vonatkozásában a modern líra és epika fontosabb irányzatait foglalja össze, valamint a 19–20. századi magyar dráma alakulástörténetébe ad betekintést.

Újdonság a Szerzők, életművek, kánonok rész. Ez a fejezet egyrészt **mintákat ad a műveltségi teszt lehetséges feladattípusaira**, másrészt arra vállalkozik, hogy a szóbeli vizsgára **kötelező tíz életművet néhány meghatározó szöveg értelmezésével, újraértelmezésével**, illetve az életműről való tudás megerősítésével (ismétlés, bővítés, mélyítés) **összefoglalja**. Az egyes alfejezeteket **emelt szintű írásbeli és szóbeli mintafeladatok** zárják.

Folytatódik a 11.-es kötet *Témák és kódok* fejezete is. E részben tanulásunk-megértésünk tárgya egyrészt a *Biblia* mint a művészetek nagy kódja, másrészt olyan meghatározó irodalmi témák, motívumok, toposzok, mint az állat- és növénysszimbólika, az út-utazás, az ars poetica, a létösszegzés és létértelmezés vagy a történelmi traumák irodalmi reprezentációja.

A 12.-es kötet utolsó része, a *Határok és határátlépések* az irodalomközvetítést és az irodalom határterületeit tematizálja.

Kiadványunk célja továbbra is egy **átjárhatóbb, felhasználhatóbb, hálózatosabb tudás kialakulásának támogatása** új nézőpontok, gondolkodási utak bevonásával és aktív tanulóval. A tágas terjedelemben biztosítja a tanulási tartalmak átfogó, mélyre ható kibontását. Ezzel segítjük hozzá a felhasználó tanulókat, tanulócsoporthoz az emelt szintű írásbeli és szóbeli érettségi vizsgára való hatékony és eredményes felkészüléshez magyar irodalomból.

A kötet **egyéni, illetve csoportos (fakultáció, iskolai és iskolán kívüli érettségi felkészítő programok keretén belüli) feldolgozásra is alkalmas, hangsúlyosan illeszkedik a Nat 2020, valamint a hozzá tartozó emelt szintű érettségi vizsga követelményeihez**. Ugyanakkor nem törekszik a teljesség illúziójának megteremtésére. A kronologikus elvű tananyag-feldolgozás helyett / mellett más, **az érettségi vizsgafeladatokra, műveltségi tesztekre jellemző tananyag-elrendezést részesíti előnyben**, és nem mond le a kortárs irodalommal való együttolvasásról sem.

A tanulás-megértés hatékonyságát e kötetben is grafikai szervezők, gondolatrendező, szemponttáblázatok, halmazábrák támogatják. A Nat 2020-ban tételesen szereplő művek feldolgozását pedig szintén rövid, az irodalomról való szakszerű beszédhez elengedhetetlen, mintaadó értelmezések követik. A munkafüzet funkció rendeltetéséhez használata, a szövegekkel, képekkel, ábrákkal való változatos interakciók felkínálása, a személyes véleményre, érvelésre alapuló állásfoglalásra való ösztönzés aktív-reflexív, vagyis értelmes, tevékeny tanulásra motivál. E nélkül nincs kompetenciafejlesztés sem szövegértésben, sem szövegalkotásban, sem kritikus gondolkodásban.

A rendszeresen visszatérő feladattípusok (pl. kiegészítés, csoportosítás, sorrendállítás, feleletválasztás, felismerés, vélemény, érvelés, produktum stb.) egyben az emelt szintű érettségi vizsga írásbeli és szóbeli feladatmegoldásaihoz szükséges jártasság megszerzésének eszközei is. A szöveggyűjtemény-funkció tágas, de korlátozott. A nyomtatott változat teljes lírai, illetve rövidebb epikus szövegeket is közöl, ezen túl regény- és drámarészletekkel dolgozik.

Tananyagunk több platformon kínál tanulási-felkészülési utakat. A nyomtatott kötetek ugyanis digitális, lapozható változattal is kiegészülnek, amelyben a tudás ellenőrzésének vagy az önellenőr-

Előszó

zésnek a céljából elérhetők a feladatok lehetséges megoldásai is, és amely számos további lehetőséget kínál a felhasználók számára. Itt tettük elérhetővé a Szerzők, életművek, kánonok fejezet írásbeli tételmintában szereplő azon szövegeket is, amelyek szöveggyűjteményben nem szerepelnek.

Az emelt szintű érettségi vizsgára felkészítő kötetek tananyag-elrendezése tehát átrajzolja a magyar középiskolai irodalomtanulásban szinte kizárólagos kronologikus elvű irodalomtörténet-tanítás hagyományát. Hálózatos átrendezésével lehetőséget kínál arra, hogy az irodalomról való tudásunk irodalomszemléletté alakuljon. Ezzel ténylegesen sikeresebb lehet a megszerzett tudás mozgósítása, átjárhatósága; alkotó, problémamegoldó, reflexív felhasználása, a magasabb szintű gondolkodási műveleteket (alkalmazás, elemzés, összehasonlítás, szintetizálás, értékelés) igénylő feladatok megoldása.

A szerzők valamennyien több évtizedes irodalomtanári tapasztalattal és osztálytermi gyakorlattal rendelkeznek, tananyagfejlesztésben, emelt szintű felkészítésben (és javításban) jártasak. Ez a tény az érettségiző jelölt felkészülésbe fektetett komoly munkája mellett egyfajta garancia is az emelt szintű vizsga eredményes letételéhez.

Ehhez sok sikert kívánunk!

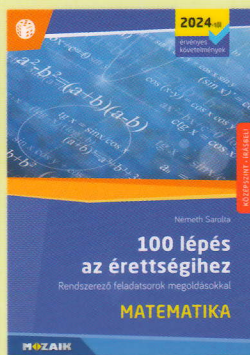
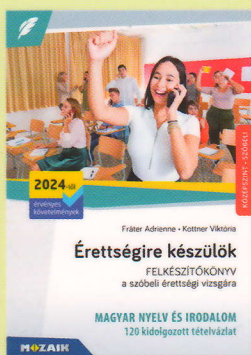
A szerzők

IRODALOM

12

Könyvünk azok számára készült, akik fakultációs tárgyként a magyart választják, és emelt szintű érettségit szeretnének tenni belőle a 2024-es részletes követelmények szerint. A tanulási segédlet könyv, munkafüzet és szöveggyűjtemény elegye, az aktív tanulást támogatja. Felépítése nem elsősorban kronologikus: olyan fejezetekből épül fel, melyek egy-egy problémát, kérdést járnak körül, irodalmi konvenciókat, motívumokat, műfajokat állítanak középpontba. Az elsajátítandó tárgyi tudás mellett a művek elemzéséhez-értelmezéséhez kíván eszközrendszert (kompetenciákat) biztosítani.

A 11. és a 12. osztályos kötet együtt hatékonyan segíthet az irodalomról megszerzett tudás újrendezésében: új nézőpontok, gondolkodási utak bevonásával egy átjárhatóbb, felhasználhatóbb, hálózatosabb tudás kialakításával támogathatja a diákok eredményesebb tanulását, érettségi vizsgára való felkészülését.

Mozaik Kiadó, Szeged • Tel.: (62) 470-101, (62) 554-660
Webáruház: www.tankonyvrendeles.hu; E-mail: kiado@mozaik.info.hu

MS-3342U